

VODNA UJMA V TRŽIČU OKTOBRA 2018

FLASH FLOOD IN TRŽIČ IN OCTOBER 2018

Peter Rotar

Štab Civilne zaščite Občine Tržič, Trg Svobode 18, Tržič

Povzetek

Leto 2018 bo Tržičanom ostalo v spominu po strahovitem neurju in strašljivem divjanju hudournikov, ki so 190 prebivalcev Jelendola za 12 dni odrezali od sveta in občini ter številnim posameznikom povzročili veliko materialne škode. Službe občinske uprave, gasilcev in Civilne zaščite so se zares izkazale in z dobro organizacijo ter takojšnjim ukrepanjem najbrž preprečile najhujše, da v naravni nesreči ni bilo smrtnih žrtev. V članku predstavljam potek intervencije in dogajanja po področjih ter pomembne izzive za prihodnost, ki jih je vzbudila ta naravna ujma.

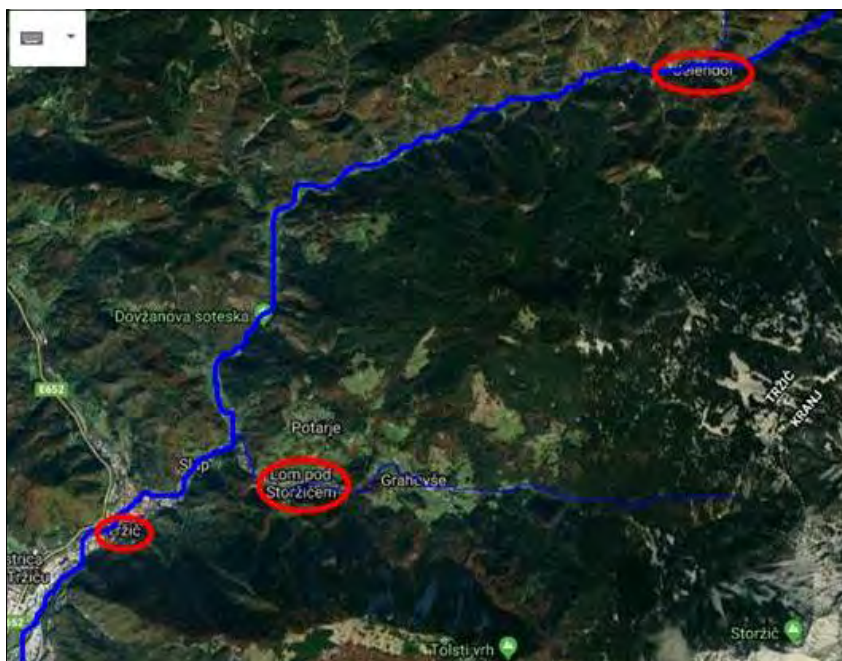
Abstract

The residents of Tržič will remember 2018 as the year of a terrible storm and terrifying raging torrents which cut off 190 residents of Jelendol from the rest of the world, causing enormous material damage to the municipality and numerous individuals. The municipal administration and the firefighting and civil protection services did an excellent job, and probably prevented the worst by being well-organized and responding immediately, so that the natural disaster caused no fatalities. This article presents the progress of the emergency response and the development of the situation by area, and considers important future challenges posed by this natural disaster.

Uvod

Konec oktobra 2018 je po napovedih ARSO tržiški občini grozil vetrolom, zaradi česar je ARSO izdal rdeč alarm. Štab Civilne zaščite Tržič je bil sklican že v dopoldanskih urah in popoldne tudi aktivno pregledoval teren, spremljal vremenske razmere v Občini Tržič in bil v stalnem stiku s prvo enoto za tehnično pomoč Komunalo Tržič d. o. o. Izkazalo se je, da je veter povzročil nekaj škode le v gozdovih na območju Loma pod Storžičem, resnične težave pa so v zgodnjem nočnem času povzročile izdatne padavine in porast hudourniških vodotokov v

gorskem svetu Košute, Stegovnika ter Storžiča. V naslednjih dneh, ki bi jih sicer preživel v družinskih krogih in se ob grobovih spominjali svojih najdražjih, smo se Tržičani posvetili reševanju in sušenju premoženja znotraj mestnega jedra in popravilu cest do nedostopnih vasi. V 12 dneh je v intervenciji sodelovalo devet lokalnih prostovoljnih gasilskih društev (PGD) in pet PGD sosednjih GZ, štab Civilne zaščite Občine Tržič z Regijskim štabom Civilne zaščite Gorenjske regije in njegovo tehnično reševalno enoto, DGRS Tržič, območno združenje Rdečega Križa Tržič ter še mnogi drugi prostovoljci in seveda številni občani sami.

Slika 1:
Porečje Tržiške Bistrice s pritoki in rdeče označenimi kraji, kjer je bila škoda največja [Google Maps]

Figure 1:
The Tržiška Bistrica river basin and its tributaries, and the areas with the greatest damage [Google Maps]

Poplavljen območja

V tržiško kotlino se stekata dve večji hudourniški reki, Mošenik in Tržiška Bistrica. Slednja je ob intenzivnem deževju 29. oktobra 2018 izredno hitro narasla in prestopila bregove, enako tudi njen pritok Lomščica s strani Loma pod Storžičem (slika 1). Čeprav je občina v ureditev vodotokov že po ujmah leta 2003 in 2007 vložila okrog dva milijona evrov, se je v kratkem obdobju na tem območju zbrala tolikšna količina vode, da tega ne bi prenesli niti ukrepi, ki so bili predvideni v poplavni študiji. Pretok je namreč kar za 36-krat presegel svoje povprečne vrednosti (preglednica 1) in poškodoval 80 kilometrov gozdnih cest, deset kilometrov občinskih cest, 20 mostov, 25 stanovanjskih in 11 gospodarskih objektov, prav tako pa se je sprožilo 25 plazov. Za potrebe omejevanja škode je bilo napolnjenih 3000 protipoplavnih vreč.

Cankarjeva cesta v centru Tržiča

Dogajanje na Cankarjevi cesti je povzročilo veliko strahu, saj v začetku sploh nismo imeli povezave z višje ležečo vasjo Jelendol, od koder je vsa ta voda pritekla v mestno središče in povzročila ogromno gnotno

	Čas	Vodostaj (cm)	Pretok (m ³ /s)
Povprečje leta 2018		76,8	5,4
Maksimum	30. oktober 2018, 0:35	316	195

Preglednica 1: Pretok in vodostaj na dan 30. septembra 2018 v primerjavi z letnim povprečjem kaže na to, da je šlo za pravi poplavni val (vir: ARSO)

Table 1: The water level and discharge on 30 September 2019 compared to the annual average shows that this was a real flood wave (Source: Slovenian Environment Agency).

škodo na več stanovanjskih objektih, sploh pa nas je spreletel strah, ko smo dobili informacijo o porušenju objekta mlajše štiričlanske družine Dovžan. K sreči so se stanovalci pravočasno umaknili na varno, saj je hišo dobesedno odplaknilo s temelji vred (slika 2). Verjetno je informacija do štaba Civilne zaščite Občine Tržič prepozna, saj dogodek ni bil javljen na Regijski center za obveščanje Kranj (ReCo), s katerim smo bili sicer v stalnem kontaktu. Naše ukrepanje tako na tem mestu niso bili potrebni, Občina Tržič pa je po nekaj zapletih družini ponudila začasno nastanitev.

Nekoliko nižje se je voda začela razliviati med stanovanjskimi bloki in po glavni cesti od Slapu proti mestnemu jedru odlagala kamenje, debla in panje dreves, drva, veje ter veliko mulja. Cesta je postala dodatna struga že tako polni Tržiški Bistrici (slika 3), ki je na svoji poti zavila tudi v industrijski objekt Tokos in povzročila gospodarsko škodo na objektu in strojih ter ustavila proizvodnjo. Pot je nadaljevala po glavni cesti vse do Kulturnega centra in se do starega mestnega jedra na srečo umirila ter vrnila v strugo. Reka je tako med objekti tekla skoraj 1,5 kilometra in zalila 12 objektov. Po upadu količine vode je steklo intenzivno odstranjevanje mulja in naplavin ter črpanje vode iz poplavljenih kleti. V Tržiču so nam pomagali še pripadniki sosednjih PGD iz Radovljice, Lancova, Podnarta, Kroke in Zabreznice. Cesta je bila v začetku zaradi varnosti popolnoma zaprta, nato pa le mestoma. Nujna popravila so bila opravljena do 1. novembra, gasilci pa so še v naslednjih dneh pomagali prizadetim pri praznjenju kleti in čiščenju. Komunalno podjetje ja zagotovilo dostavo peska za omilitev blata pred bloki in dodatne kontejnerje za razmočene kosovne odpadke. Oškodovanim so bili zagotovljeni sušilci in razvlaževalci, ki so jih priskrbeli Slovenska vojska, Rdeči križ in nekateri zasebniki.

Nekaj težav z naplavinami na dvoriščih in poplavljenimi objekti je bilo tudi v nižje ležečih predelih (Preska, Loka in

Slika 2: Hiša družine Dovžan pred tragedijo in njeni ostanki (foto: PGD Bistrica pri Tržiču)
Figure 2: The Dovžan family house before the tragedy and its remains afterwards (Photo: Bistrica pri Tržiču Voluntary Firefighting Society)

Retnje). 5. novembra je bil zaradi poškodb zaprt most, ki ga je pozneje pregledal statik in odredil posebne ukrepe.

Lom pod Storžičem

Pritok Lomščica je povzročal škodo na glavni cesti, kjer je spodjedal strugo in povzročil več podorov vozišča ter poplavlil dva stanovanjska objekta. Zaradi nanosov hlodovine in gramoza so se na njeni poti zamašili vsi glavni cestni propusti in voda je uničevala asfaltno konstrukcijo ter povzročila neprevoznost glavne ceste, obenem pa z nanosom kamenja povzročila škodo na kmetijskih zemljiščih (slika 4). Gasilci lokalnega prostovoljnega društva so že pred prihodom članov Štaba Civilne zaščite Občine Tržič pričeli z intervencijskimi ukrepi odstranjevanja naplavin in pretočnosti meteornih kanalov. Po ogledu smo že ponoči aktivirali dežurno službo Komunale Tržič, ki je s strojem pričela čistiti naplavine ter popolnoma zaprla glavno cesto do Loma. Zaradi varnosti smo z generalnim čiščenjem počakali do zgodnjih jutranjih ur. Šele dan je pokazal razsežnost divjanja Lomščice, zato je komunalno podjetje potrebovalo še pomoč dodatnih izvajalcev z močnejšo gradbeno mehanizacijo. Komunikacija med vodstvom štaba in izvajalci ter gasilci je potekala po radijskih zvezah, saj telefonske povezave zaradi izpada elektrike ni bilo. Do večernih ur 31. oktobra je bila zagotovljena začasna prevoznost do vasi Grahovše, vrnila se je tudi oskrba z električno energijo.

V spodnjem toku, kjer se v Čadovljah Lomščica pridruži Tržiški Bistrici, je odneslo manjši nestanovanjski objekt, bivšo kovačijo iz leta 1875. Pod njim je jez za hidroe-

lektrarno, kjer je voda močno poškodovala zapornice (slika 5) in traso cevi zapolnila s peskom, zato tudi elektrarna ni mogla obratovati. Tu je prišlo že do prvega podora cestišča in oviranega dostopa do višje ležečih predelov (slika 6).

Jelendol

Vasica, ki je od Tržiča odmaknjena dobrih osem kilometrov strme in ovinkaste ceste, je ponoči med 29. in 30. oktobrom ostala brez cestne povezave. Deroča hudourniška Tržiška Bistrica s svojimi pritoki je s silovitim poplavnim valom povzročila štiri podore vozišča med Slapom in Dolino (slika 7), poškodovala podporne zidove vozišč in večino premostitvenih objektov na svoji poti (slika 8). Dostop z vozili je bil mogoč samo do sotočja Lomščice s Tržiško Bistrico v Čadovljah, stika z lokalnim društvom PGD do 1.38 zjutraj nismo mogli vzpostaviti in pošteno nas je zaskrbelo, kakšno je stanje prebivalcev in infrastrukture. Naposled smo po slabi radijski zvezi izvedeli, da med krajani ni poškodovanih, vendar zaradi noči in veliko naplavin okrog stavb ocena škode še ni bila mogoča (slike 9, 10 in 11). Prve ocene in izčrpavanje vode iz petih poplavljenih objektov ter čiščenje dostopov v objekte se je tako začelo šele v zgodnjih jutranjih urah. Pri tem sta pomagala domačina s svojo gradbeno mehanizacijo.

Štab Civilne zaščite Občine Tržič je zaprosil za pomoč regijski štab Civilne zaščite za Gorenjsko kot podporo pri reševanju ljudi in premoženja, pomagal pa je tudi helikopter Slovenske vojske z dostavo osnovnih življenjskih potrebščin in agregatov v odrezane dele občine

Slika 3: Pretok vode čez zapornice jez u ponoči (foto: G. Bahun)
Figure 3: The flow of water over the dam's locks at night (Photo: G. Bahun)

ter oceno razsežnosti vodne ujme iz zraka (slika 12). V Jelendol je z njim poletel tudi dežurni delavec podjetja Elektro Gorenjska, ki je vzpostavil začasno dobavo elektrike. Ob 10. uri so na našo zahtevo delavci iz JZ GRS Kranj postavili mobilni repetitor v Lomu in tako omogočili boljšo radijsko zvezo med štabom in PGD Jelendol. Medtem je ekipa DGRS Tržič prva peš prispela v Jelendol in preverila zdravstveno stanje krajanov ter v popoldanskih urah podala obsežno poročilo štabu. Za oskrbo občana s pooperativno rano in občanke na trajnem zdravljenju s kisikom na domu je bil opravljen razgovor z zdravnikom, pripravljen je bil načrt oskrbe. Zaradi domnevne poškodbe na vodovodnem omrežju je bilo odrejeno preventivno prekuhavanje vode, preverili smo stanje glede odvajanja fekalne vode, pri čemer ni bilo ugotovljenih izlivov v okolje.

Pogodbeni delavci s težko gradbeno mehanizacijo so se po poškodovanih makadamskih cestah iz Podlublja in Loma začeli prebijati proti Jelendolu in v dveh dneh s stroji prvič prišli v vas, v naslednjih petih dneh pa vzpostavili začasno prometno povezavo za terenska intervencijska vozila. Drugega novembra nam je na pomoč priskočila tudi tehnično reševalna enota (TRE) Civilne zaščite Gorenjske regije iz Kranja in sicer v obliki moštva ter delovnih strojev (nakladača in specialnega vozila Unimog). Helikopter SV je prehrano in gorivo dostavil še 31. oktobra in 4. novembra 2018, ko je bil ponovno opravljen pregled terena. Na tem mestu velja posebna zahvala vsem Tržičanom, Karitasu in zasebnim donatorjem, ki so darovali in na zbirna mesta prinesli vse potrebno za prizadete v neurju.

Slika 4:
Škoda na zapornicah in prvi usad
(foto: M. Cerkovnik, STA)

Figure 4:
Damage to the locks, and the first slump
(Photo: M. Cerkovnik, STA)

Slika 5:
Podori cestišča, ki so bili zahtevni za sanacijo
(foto: P. Rotar)

Figure 5:
Collapse of the road surface, which was very difficult to rebuild
(Photo: P. Rotar)

Krajani Jelendola so se odlično organizirali in v prostorih gasilskega društva vzpostavili začasno trgovino ter oblikovali krizni štab krajevne skupnosti, ki je dnevno zasedal ter se s štabom Civilne zaščite Občine Tržič dogovarjal o aktualni problematiki in predlagal možne rešitve. Z zbiranjem in bodrenjem so skrbeli tudi za pozitivno vzdušje, optimizem in organizirali razne delavnice za otroke ter nudili sosedsko pomoč najbolj prizadetim in starejšim, ki čiščenja niso v celoti zmogli sami. Vas se je medsebojno tesno povezala in verjetno je bil tudi to eden izmed razlogov za relativno hitro vrnitev v vsakdanji ritem.

Med intervencijo je bila aktivirana policijska postaja z namenom varovanja premoženja in ljudi na prizadetem območju, saj je že drugi dan intervencije prišlo do kraje

nafte iz delovnih strojev pogodbenikov. Ker je intervencija trajala 12 dni, je poveljnik Civilne zaščite Občine Tržič organiziral tudi prenos in vročitev pošte v vasi ter izdajo potrdil delodajalcem o odsotnosti z delovnega mesta. Zaradi izostankov od pouka je bil opravljen sestanek z ravnateljem osnovne šole, 5. novembra pa organiziran prevoz zaposlenih in šolarjev do Dovžanove soteske in tudi od poškodovanega vozišča naprej v dolino.

Zaradi številnih radovednih obiskovalcev so bile izobešene dodatne opozorilne table in postavljene lesene varnostne ograje, okrepljena je bila tudi ekipa za zavarovanje na območju cestnih usadov. Kljub številnim obvestilom v javnosti smo se vsakodnevno srečevali s pohodniki in fotografi, ki so opozorila preslišali, kar je še

Slika 6:
Uničene ceste (foto: P. Laharnar)
Figure 6:
Destroyed roads (Photo: P. Laharnar)

Slika 7:
Zasuti cestni propusti
(foto: P. Rotar)
Figure 7:
Blocked road culverts
(Photo: P. Rotar)

otežilo potek celotne intervencije. Intervencijska dela so se zaključila 10. novembra 2019 z odprtjem ceste skozi Dovžanovo sotesko, sanacijska dela pa bodo trajala še kar nekaj časa.

Organizacija in vodenje intervencije

Za uspešno sodelovanje velikega števila ljudi različnih profilov so bili nujni jasna organizacija dela in vsem dobro znane naloge in odgovornosti. Štab Civilne zaščite Občine Tržič se je vsak dan sestajal v prostorih gasilskega društva, beležil vse klice in odzive nanje ter nadzoroval delo na terenu.

Izvedena je bila sektorizacija oziroma delitev mesta intervencije na manjša organizacijska območja, saj je delo v manjših in samostojnih delovnih enotah učinkovitejše. Vsak sektor je imel določen svoj delovni radijski kanal sistema zvez zaščite in reševanja (ZARE) in bil povezan z operativnim vodjem. Vzpostavili smo vstopno mesto za sosednja gasilska društva, vsaka ekipa je na terenu dobila spremljevalca gasilca iz lokalnega okolja.

Poveljnik Civilne zaščite je bil novinarjem na voljo za izjave, bil je v stiku z županom in preostalimi občinskimi službami, usklajeval je delo po posameznih območjih ter spremljal potek del na terenu, obenem pa se je dogovarjal s predstavniki večjih slovenskih podjetij, ki so ponudili pomoč prebivalcem v obliki blaga oziroma materiala. Namestnik poveljnika je poleg pomoči pri vodenju izvajal logistično podporo.

Slika 8:
Uničeni mostovi (foto: G. Bahun)
Figure 8:
Destroyed bridges (Photo: G. Bahun)

Slika 9:
Naplavine v Jelendolu
(foto: P. Laharnar)
Figure 9:
Alluvial deposits in Jelendol
(Photo: P. Laharnar)

Slika 10: Simbolično uničena krajevna tabla (foto: PGD Bistrica pri Trziču)

Figure 10: Destroyed local village sign for "Jelendol", symbolic of the disaster (Photo: Bistrica pri Trziču Voluntary Firefighting Society)

Za vodjo intervencije je bil zadolžen poveljnik gasilske zveze, gasilke so nudile podporo pri pisanju zapisnikov. Vsakodnevno je bila zagotovljena prehrana vse operative na področju zaščite in reševanja, prehrano so lokalni gostinci v nekaterih primerih tudi darovali. Pri aktivnostih so složno sodelovala vsa gasilska društva Gasilske zveze Trzič.

Pri tem bi še poudaril, da je tričlanska zasedba štaba v podobnih nesrečah občutno premalo. Glede na naloge poveljnika in podpoveljnika tako ostane samo še en član za operativne zadeve, ki je ves čas dosegljiv samo za teren in tam tudi stalno fizično prisoten. V tem primeru, ko je bilo med delovišči tudi 30 kilometrov neprevozne ali slabo prevozne ceste, je bilo to še posebej težavno in odgovornost, ki jo s tem prostovoljno nase prevzemajo preobremenjeni člani ekipe na področju reševanja ljudi in premoženja, ni sprejemljiva.

V odločilnih trenutkih so nam na pomoč priskočili tudi poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Srečko Šestan, minister za obrambo Karl Erjavec ter predsednik vlade Marjan Šarec, ki so si stanje na terenu tudi osebno ogledali, zagotovili pomoč občini in s tem podporo našemu delovanju. Namestnik poveljnika Civilne zaščite Gorenjske, vodja Izpostave URSZR Kranj in predstavnik štaba Civilne zaščite za Gorenjsko so bili vsak dan z nami na terenu in na voljo za nasvete ter pomoč pri izvajanju odprave posledic naravne nesreče.

Izzivi za prihodnost

Naravna nesreča takih razsežnosti, kot je prizadela Občino Trzič konec oktobra 2018, je zagotovo trd oreh za štab Civilne zaščite, ki se s takimi dogodki ne ukvarja prav vsak dan. Zaradi pomanjkanja strokovno usposobljenega kadra je večkrat prišlo do prekrivanja posameznih resorjev in preobremenjenosti posame-

Slika 11: Zasutje vozil in objektov v Jelendolu (foto: P. Laharnar)

Figure 11: Buried vehicles and buildings in Jelendol (Photo: P. Laharnar)

Slika 12:
Pomoč helikopterja SV
(foto: P. Laharnar)

Figure 12:
Help provided by a helicopter from
the Slovenian Armed Forces
(Photo: P. Laharnar)

znikov v štabu, kar bi bilo v prihodnje potrebno nadgraditi in jasneje začrtati. Glavni razlog je seveda pomanjkanje prostovoljcev, ki jim ne moremo povrniti niti potnih stroškov, kaj šele simboličnega plačila za trud in dnevno pripravljenost v okviru civilne zaščite.

V prihodnosti se je treba izogibati tudi komunikacijskim šumom med udeleženiimi službami, kar bi lahko preprečili s pogostejšimi izobraževanji glede ravnanja ob obsežnejših naravnih nesrečah in s pripravljenimi varnostnimi načrti z oceno tveganja.

Izkazalo se je še, da zasedanje štaba Civilne zaščite v garažah gasilskega društva ni bila najboljša rešitev, zato

je cilj v prihodnosti pridobiti lastno štabno sobo, opremljeno z zadostnim številom radijskih zvez, računalnikom, tablo in projektorjem ter vso pisarniško opremo.

Sklepne misli

Potek celotne intervencije ocenjujem kot uspešen, saj je bilo narejeno vse, kar je v naši moči, da bi zaščitili življenja in lastnino Tržičanov. Za optimizacijo procesov smo se že začeli dogovarjati in izoblikovali nekaj konkretnih rešitev. V štabu zato pričakujemo, da bomo na naslednjo intervencijo še bolj in bolj kakovostno pripravljeni.